

Sveikatos ir socialinės gerovės ekonomika

Prof. Dr. Gediminas Černiauskas
Mykolo Romerio universitetas
Vilnius,
2014 lapkričio 27

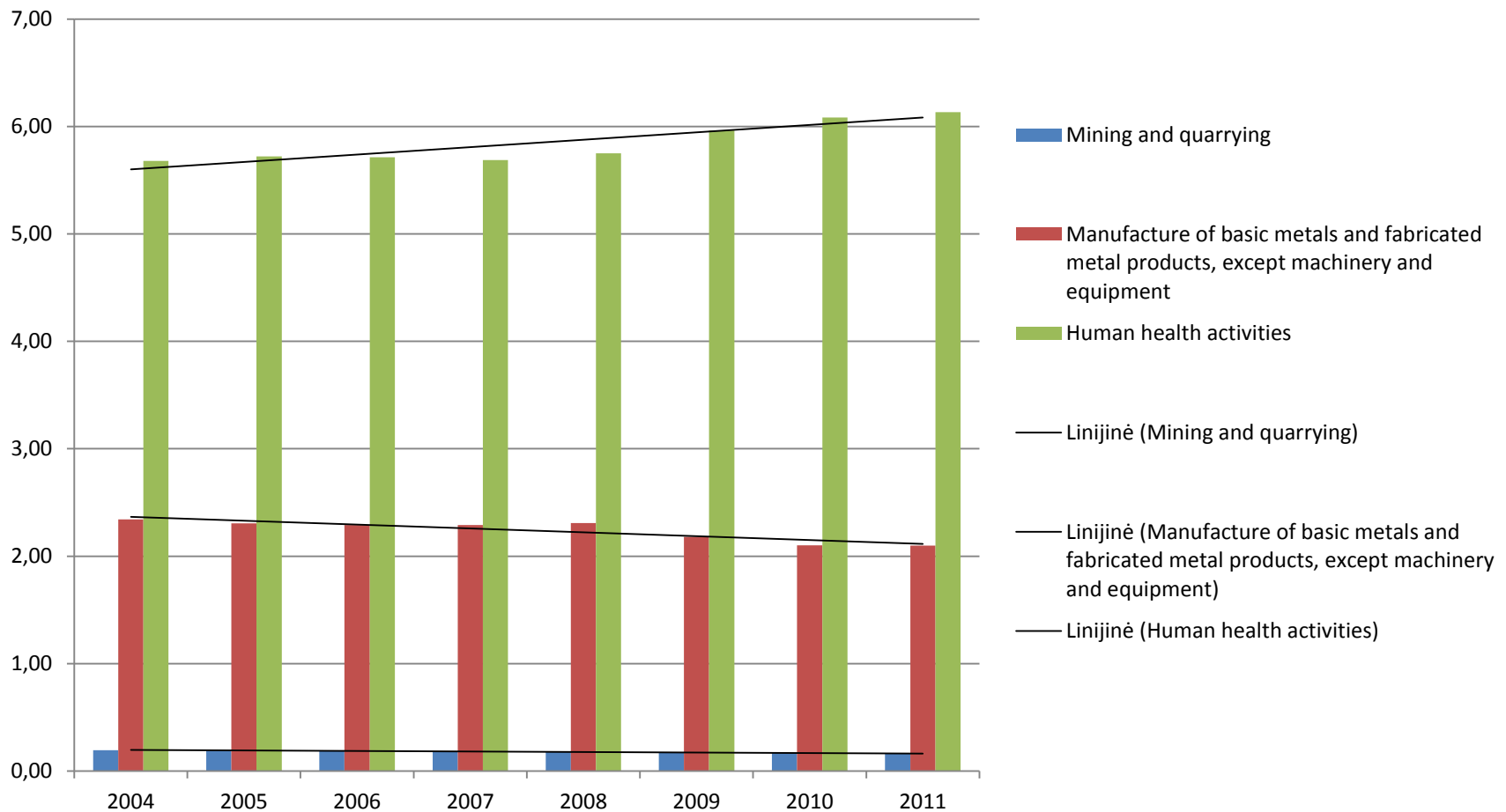
Tikslai

- **Aptari pagrindinius sveikatos sektoriaus ir ekonomikos sistemų sąveikos dėsningumu**
- **Įvertinti sveikatos sistemos vaidmenį gerovės valstybės sąraigoje**
- **Aptarti hipotezę, jog egzistuoja “europinis” sveikatos sistemos organizavimo modelis, o sveikatos netolygumų mažinimas yra integralia Lietuvos sveikatos politikos dalimi**

ES nuo Anglių ir pieno bendrijos iki Sveikatos sąjungos?

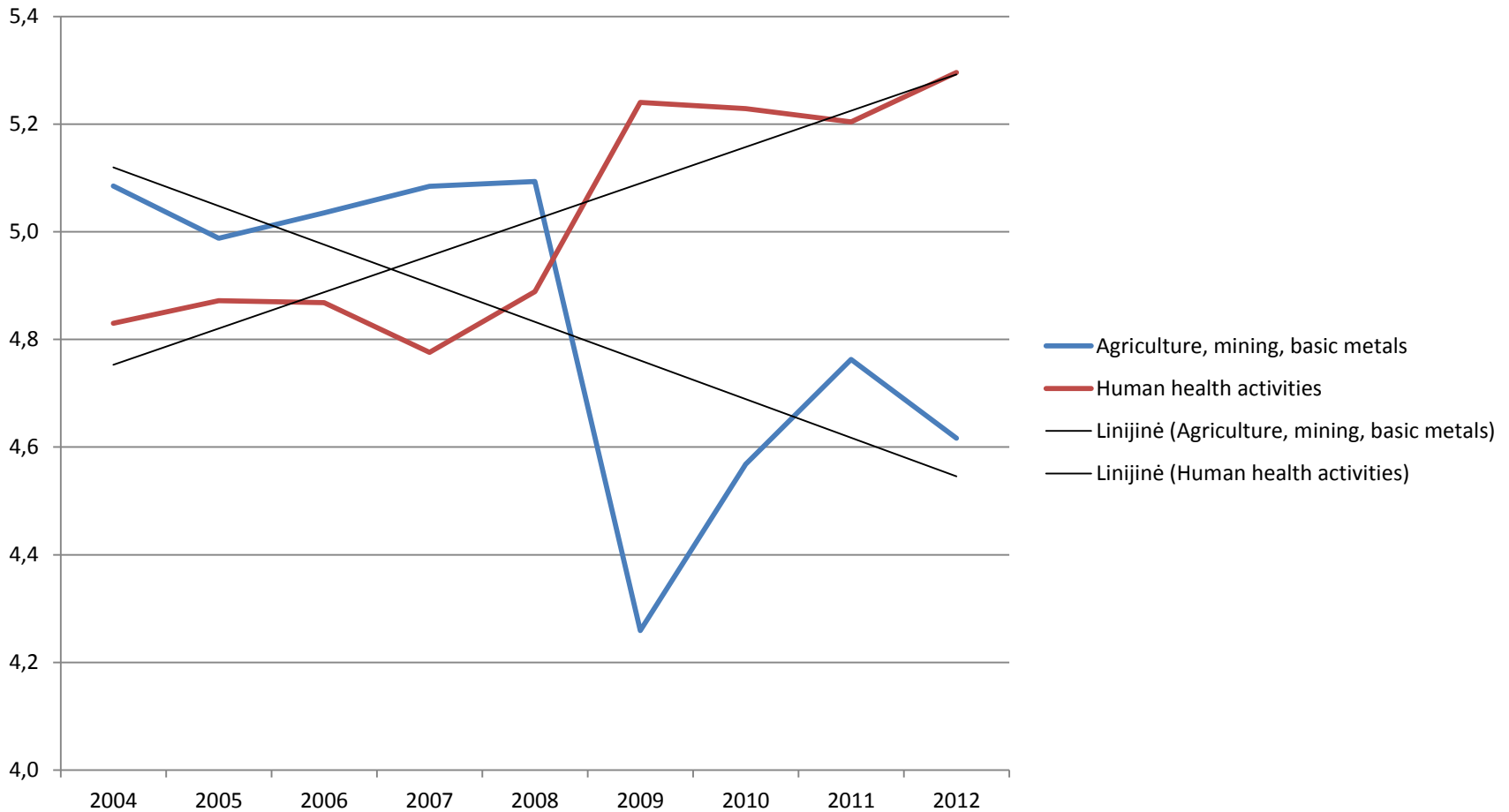
- 1952 m. liepos 23 d. veiklą pradėjo *Europos anglių ir pieno bendrija*
- 1957 m. kovo 25 d. Romoje pasirašyta sutartis, kuria buvo įsteigta Europos ekonominė bendrija
- – Europos sąjungos sutartis, pasirašyta 1992 m. vasario 27 d. Maastrichte
- 2014 vasarą dabartinis ES komisijos pirmininkas, pristatydamas savo programą “ My Agenda for Jobs, Growth, Fairness and Democratic Change” beveik nekalba apie sveikatą

Sveikatos sektorius ES darbo rinkoje, ES 15, proc. Darbo vietos

Eurostat. National Accounts by 38 branches - employment data [

Sveikatos sektorijs ES pridētinēs vērtēs kūrime rinkoje, ES 27, proc. **Augimas**

Ekonomikos stagnacija ir augimas Europoje

- ES BVP stagnuoja (2007-2013 (GDP sumažėjo 0,5 procentais)).
- Būsimojo gyvenimo trukmė ES išaugo nuo 79,36 metų 2007 iki 80,33 metų 2011 Lietuvoje nuo 71, 0 to 73, 57 (PSO).

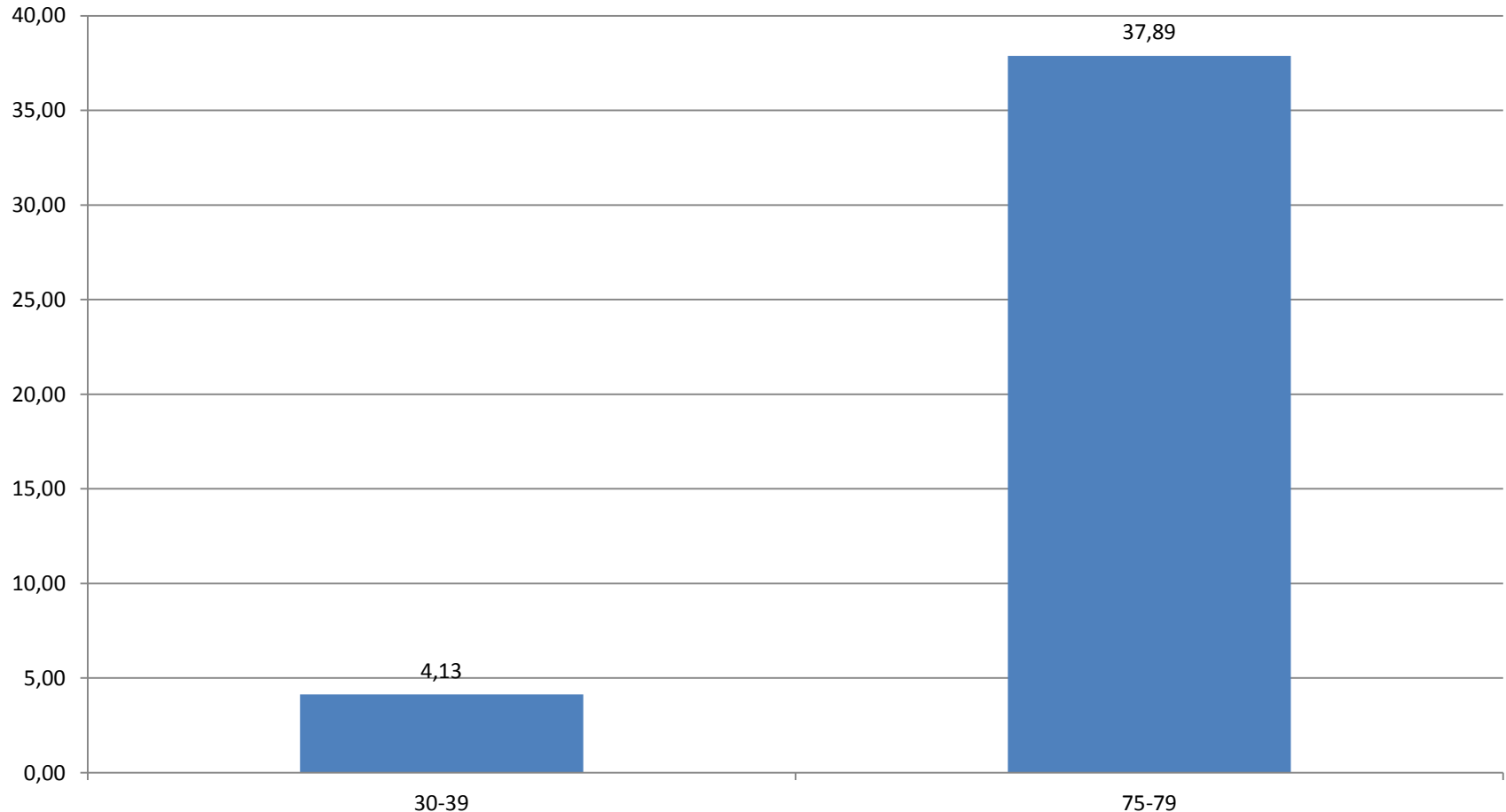
PSO Europos regiono vertybiniai principai. **Teisingumas ir demokratija**

- Visuotinė aprėptis
- Teisumas sveikatos santykiuose
- Sveikatos priežiūros prieinamumas
- Solidarumas įgyvendinant priemones
- Sistemos tvarumas
- Visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus
- Orumas visuose sveikatinimo ir sveikatos priežiūros etapuose
- Diskriminavimo panaikinimas
- Skaidrumas priimant ir įgyvendinant sprendimus
- Atskaitomybė

Sveikatos sistemos vaidmuo gerovės valstybės sąraigoje (užimtumas)

- Dauguma ūkio šakų prisitaikė prie krizės mažindamos užimtumą. Sveikata ji didino.
- Dauguma prognozių numato, kad sveikatos sektoriuje užimtumas augs ir 2014-2020 metais
- Apie 40 procentų darbuotojų sveikatos sektoriuje turi universitetinį išsilavinimą, palyginus su maždaug 26 procentais ūkio mastu.

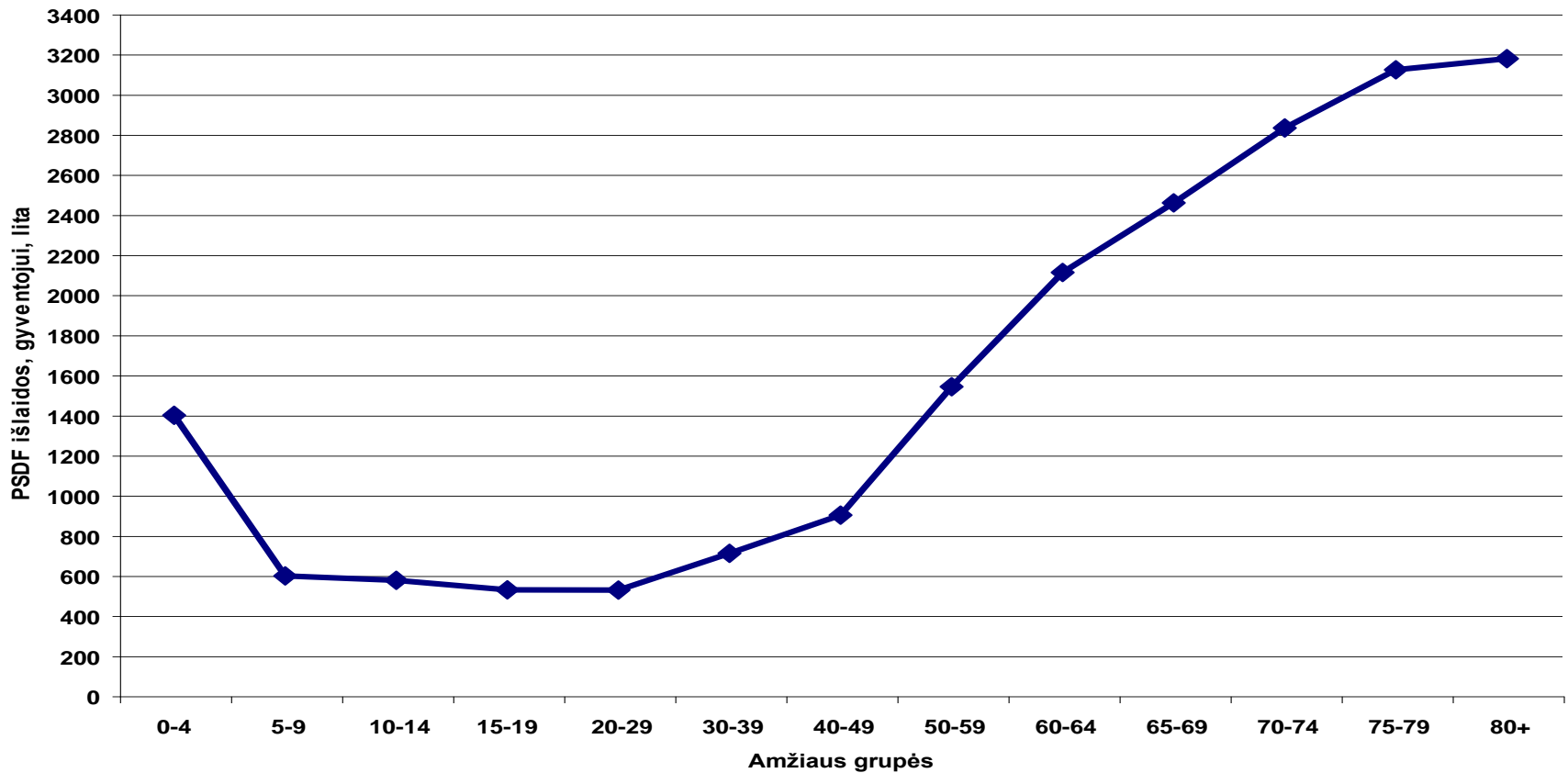
Senjorų pajamos. Išlaidų sveikatos produktams ir piniginių pajamų santykis, 30-39 m. bei 75-79 m. amžiaus grupės, proc.

Sveikatos valstybinis
finansavimas reiškia
perskirstymą

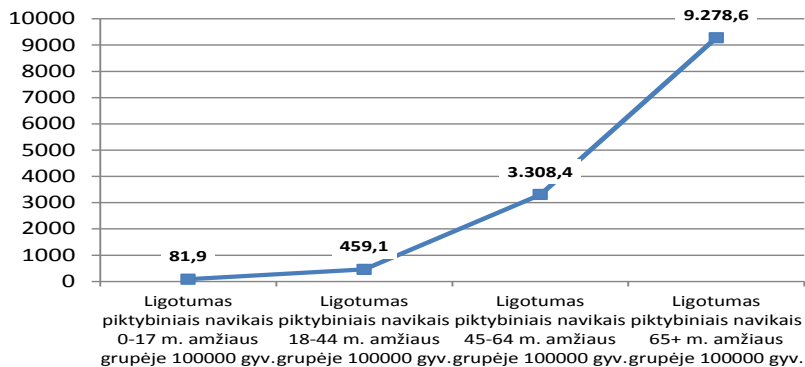
Išlaidos sveikatai auga su lyg amžiumi. Solidarumas tarp jaunimo ir senjorų

PSDF išlaidos vienam gyventojui, litais, 2010 m.

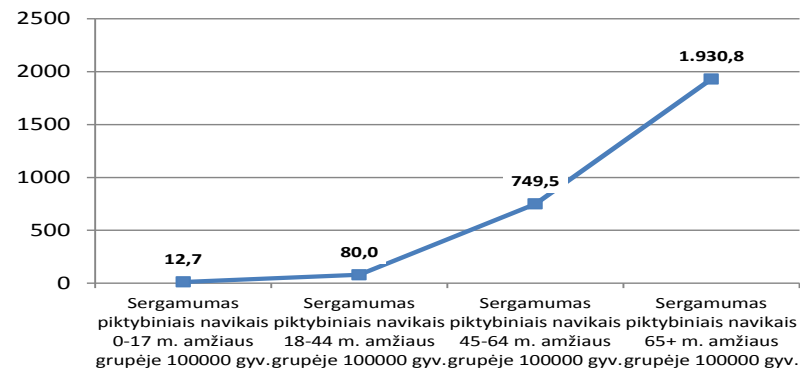

Gyventojų poreikiai sveikatos produktams auga su lyg amžiumi

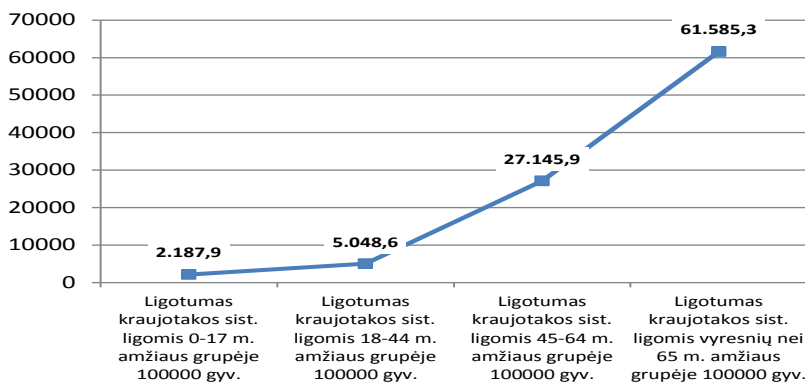
Ligotumas piktybiniais navikais

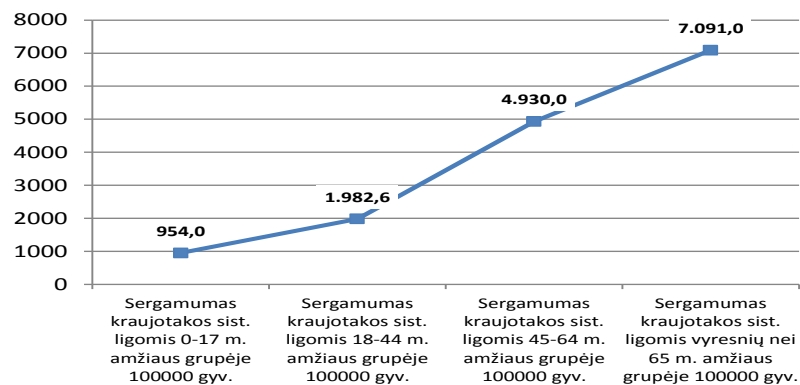
Sergamumas piktybiniais navikais

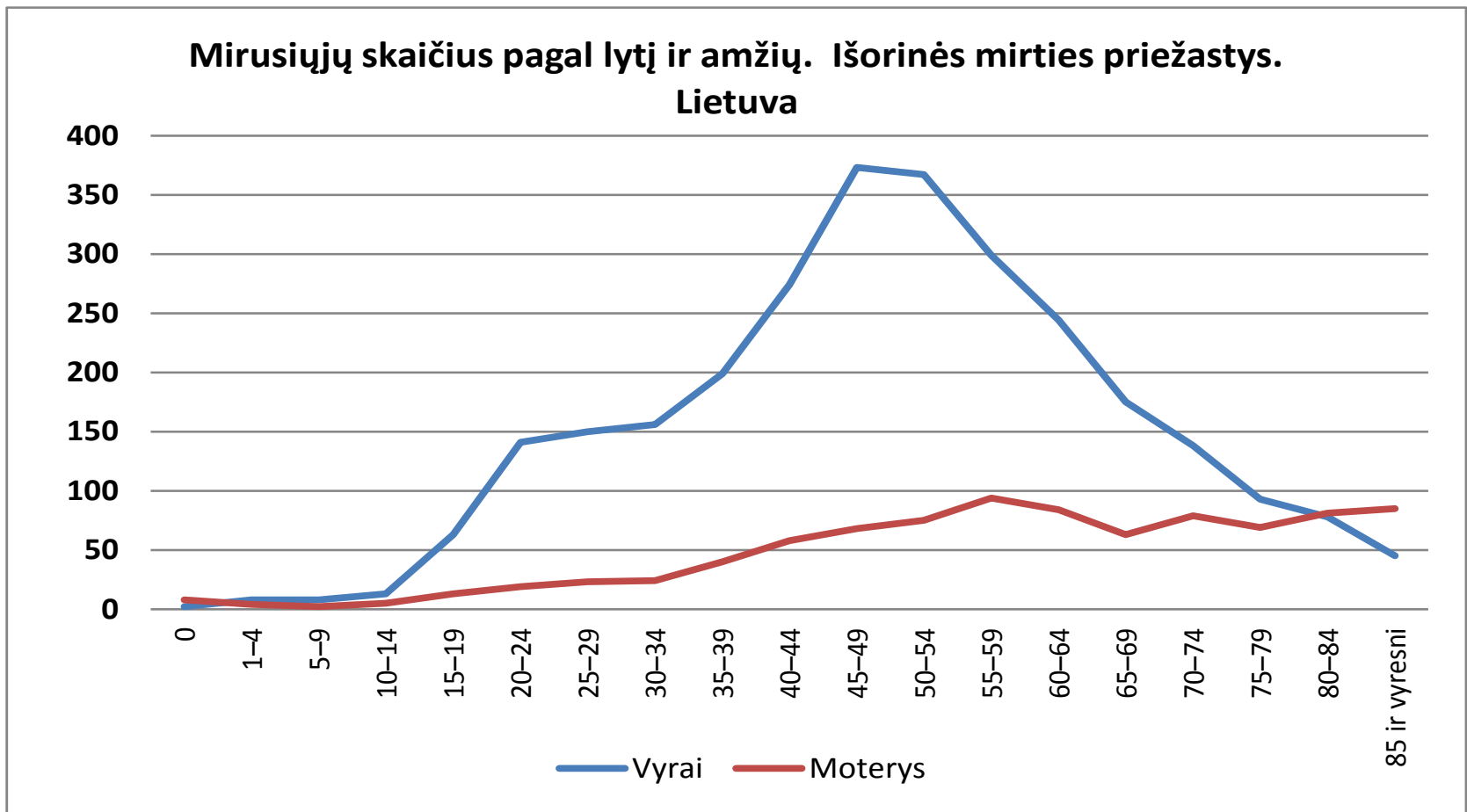
Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis

Sergamumas kraujotakos sistemos ligomis

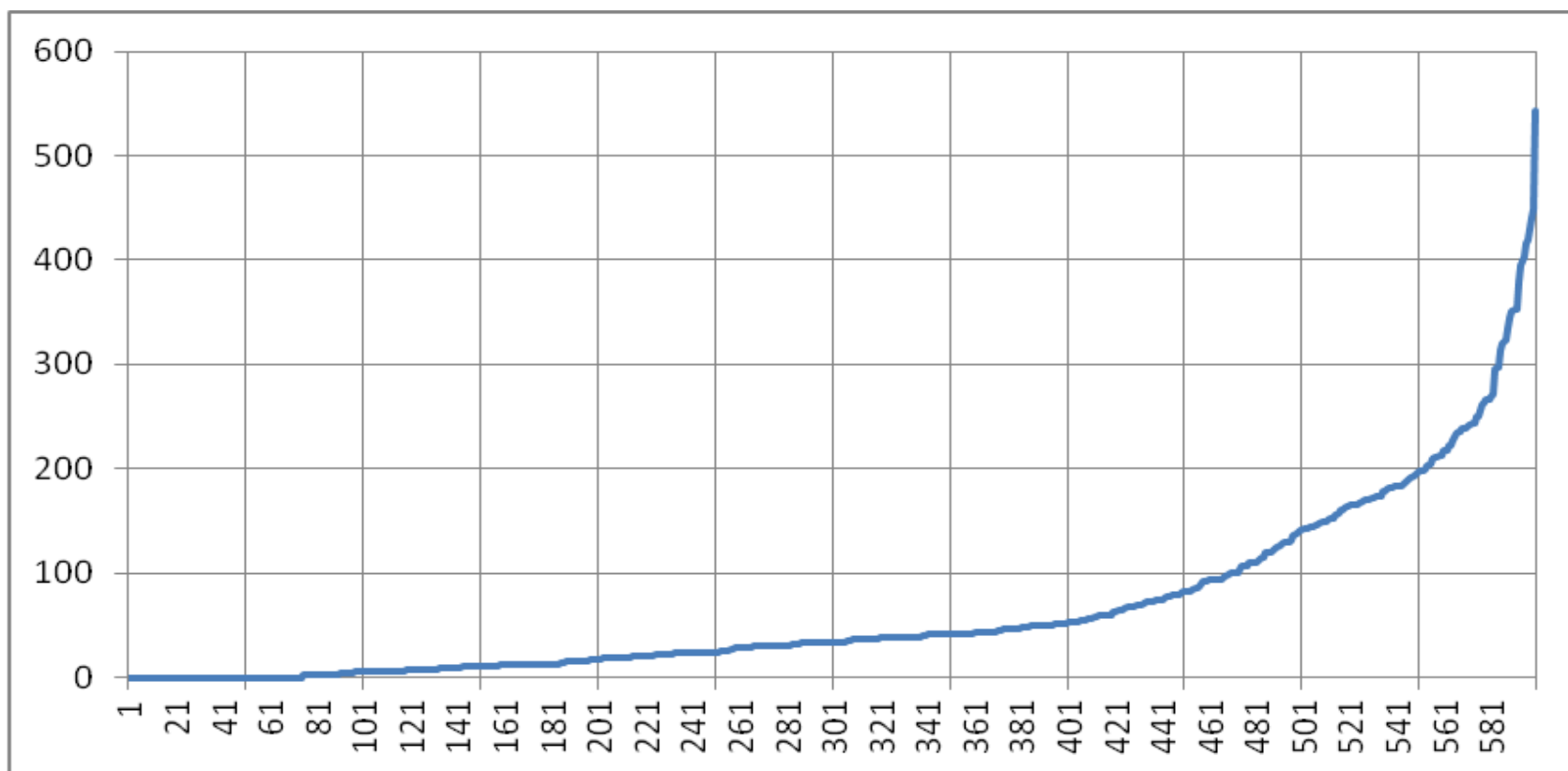
Vyrų sveikata reikšmingai įtakojama socialinių veiksnių

Skirtumai tarp tos pačios amžiaus grupės poreikių sveikatos produktams.

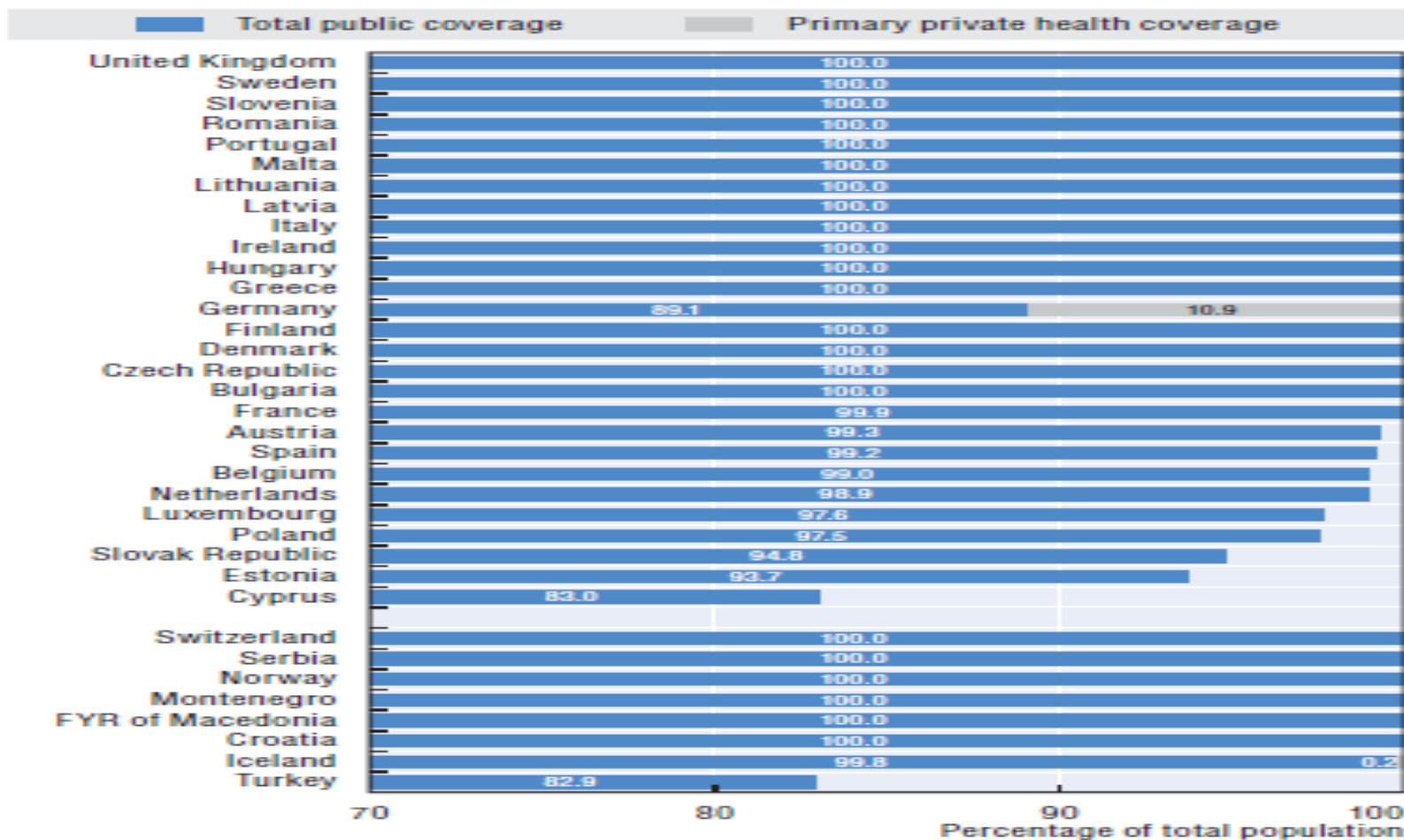
Solidarumas tarp sveikų ir ligotų

600 atsitiktinai atrinktų Lietuvos gyventojų nedarbingumas (dienų skaičius, 1994-2011 metai)

Europinis sveikatos modelis: Visuotinės aprėpties principas

5.1.1. Health insurance coverage for a core set of services, 2010 (or nearest year)

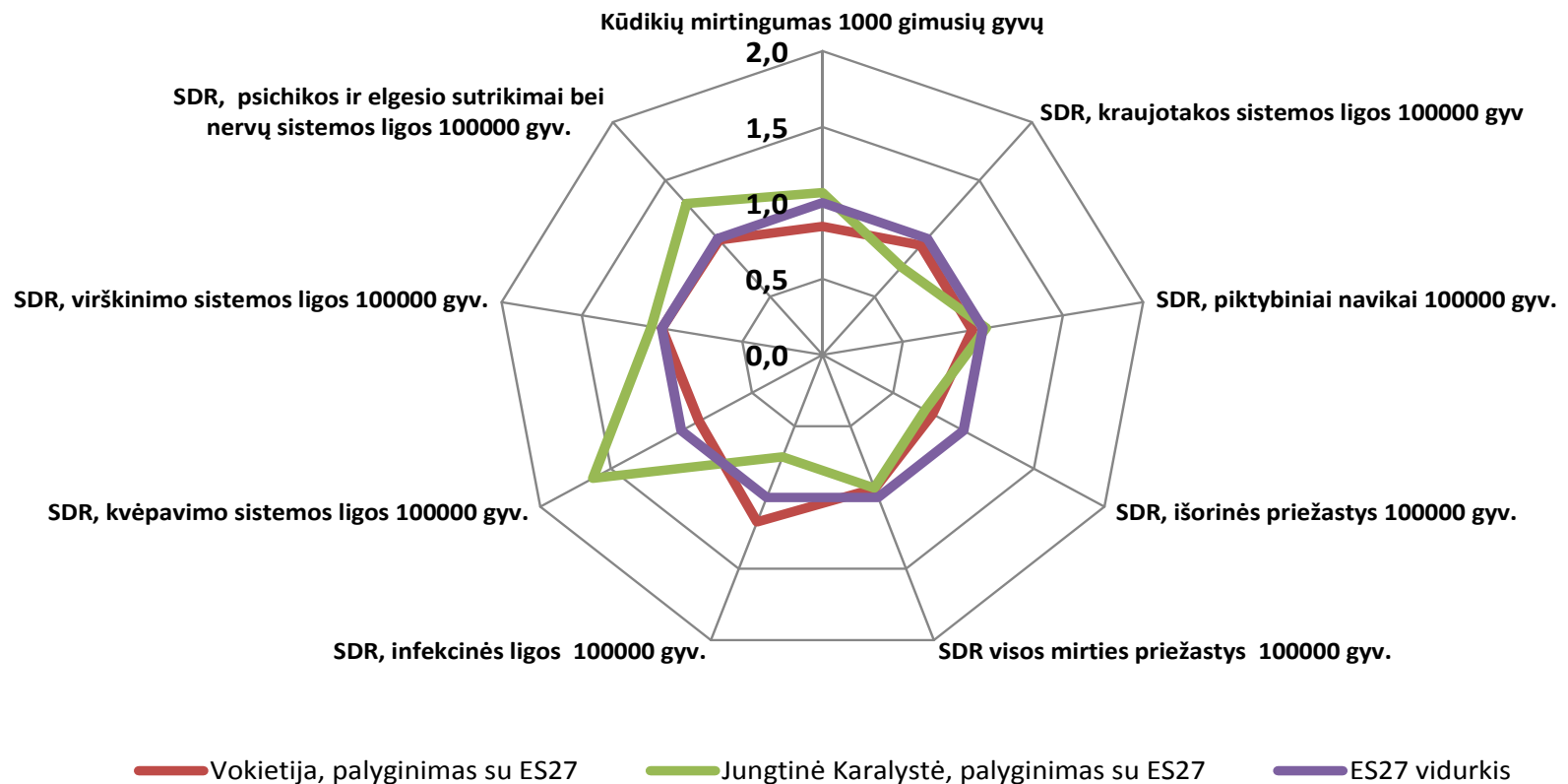

Source: OECD Health Data 2012; WHO Europe (2012).

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932705368>

Vakarų Europos sveikatos sistemų efektyvumas XXI amžiuje mažai priklauso nuo sveikatos modelio

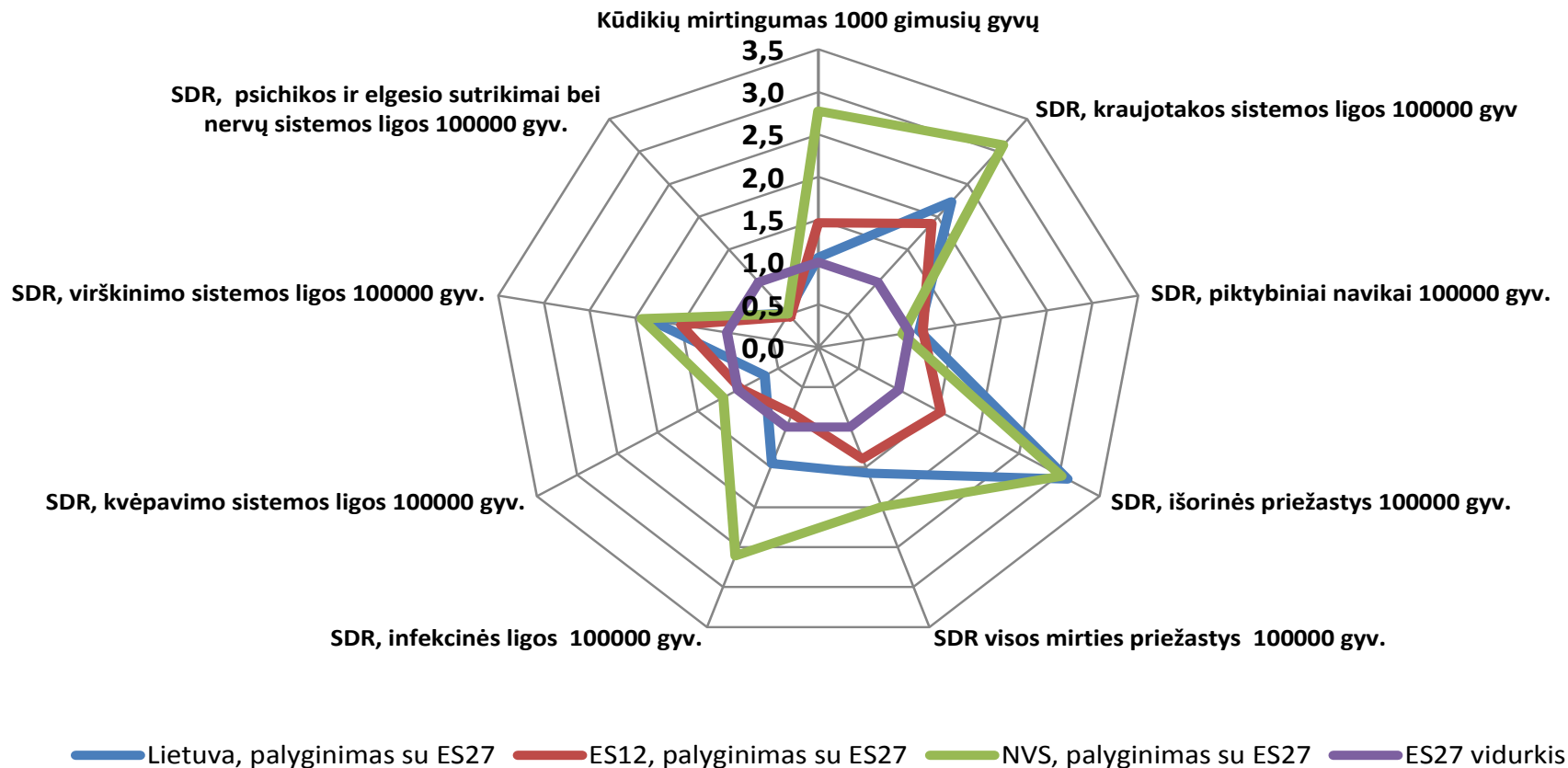
Mirtingumo rodiklių palyginimas su ES27 šalimis, 2010 m.

Šaltinis. PSO duomenų bazė, SEC paskaičiavimai

Kalbėti apie “Europinio” sveikatos modelio egzistavimą Lietuvoje dar ankstoka?

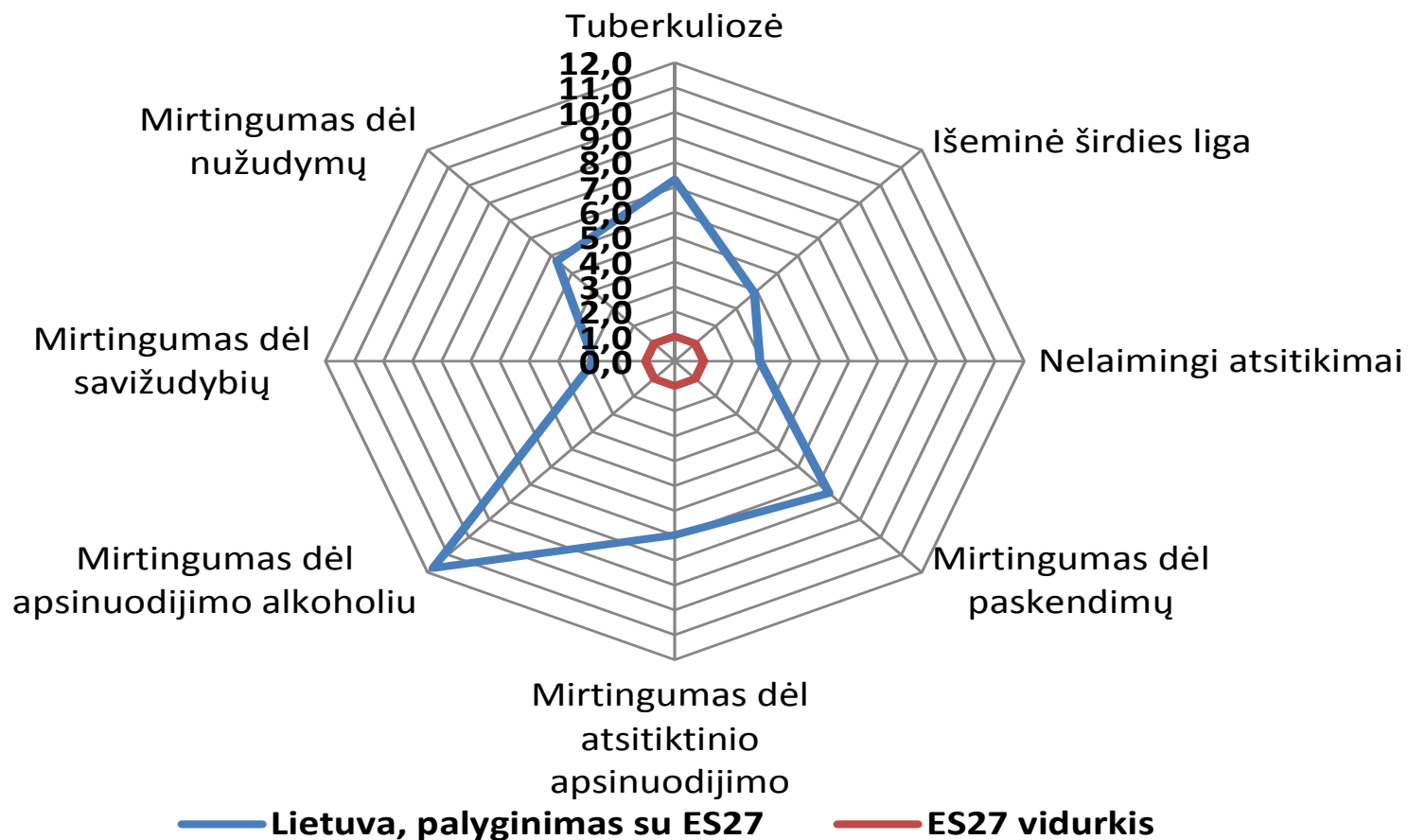
Mirtingumo rodiklių palyginimas su ES27 šalimis, 2010 m.

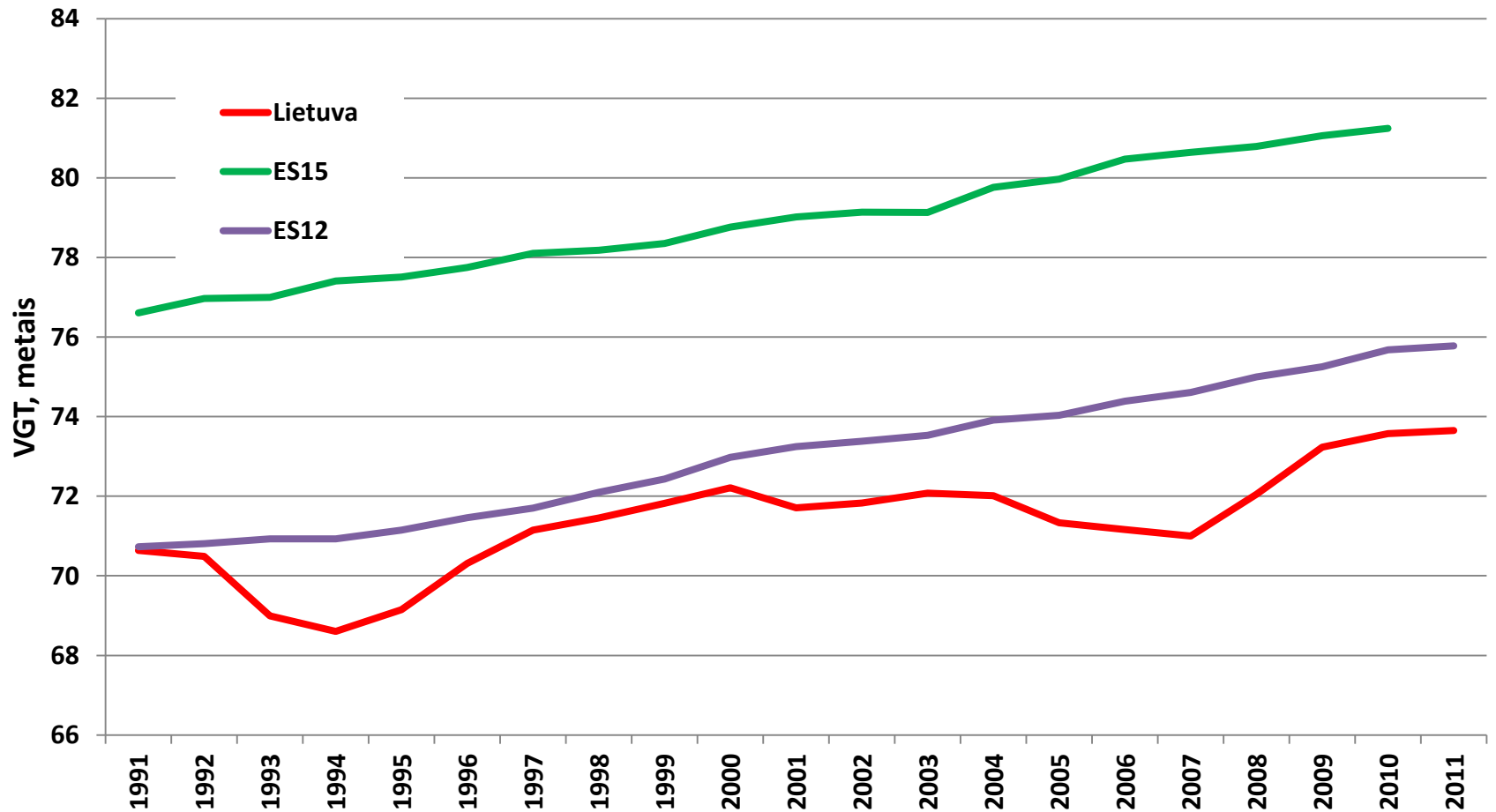
Šaltinis. PSO duomenų bazė, SEC paskaičiavimai

Labai prastai panaudojamos tarpšakinio bendradarbiavimo vardan sveikatos teikiamos galimybės

Mirtingumo rodiklių palyginimas su ES27 šalimis, 2010 m.

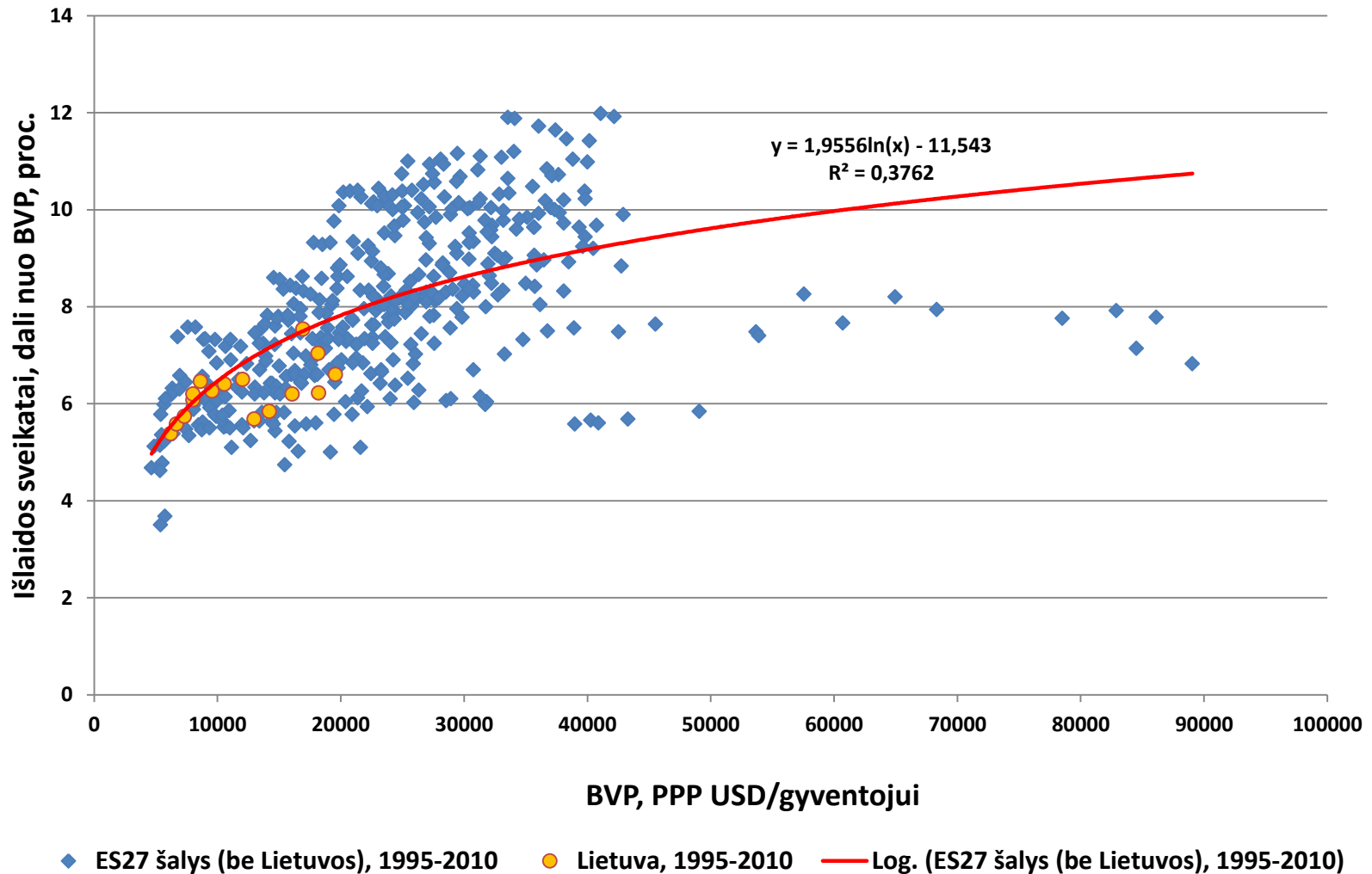

Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės palyginimas Lietuvoje ir ES šalyse

Šaltinis. PSO

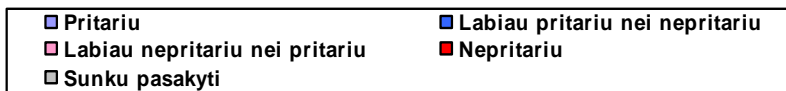
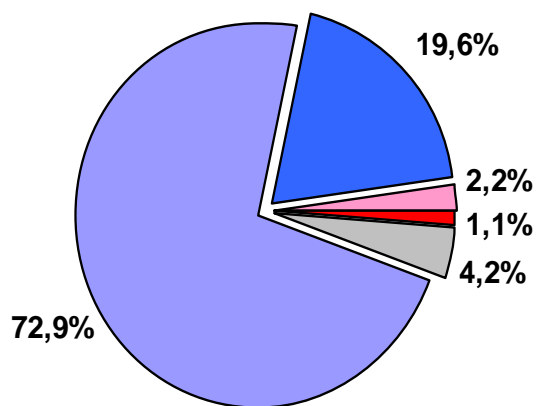
Ryšys tarp BVP ir išlaidų sveikatai

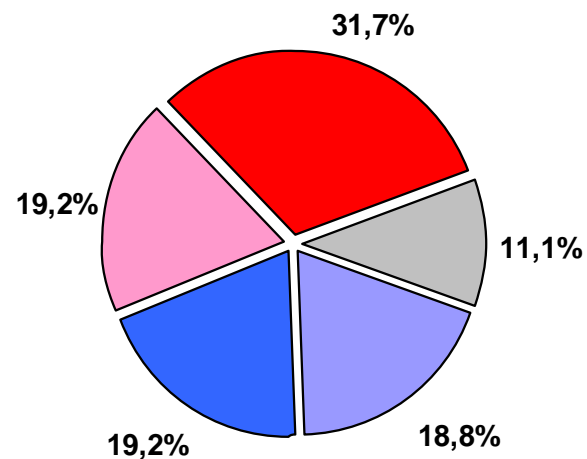
Source: SEC skaičiavimai

Kiek solidari yra Lietuva (nuostatos)?

Kiekvienas asmuo, nepriklausomai nuo jo socialinio-ekonominio statuso, lyties, etninės kilmės, religinių įsitikinimų ir kt., turi turėti galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas

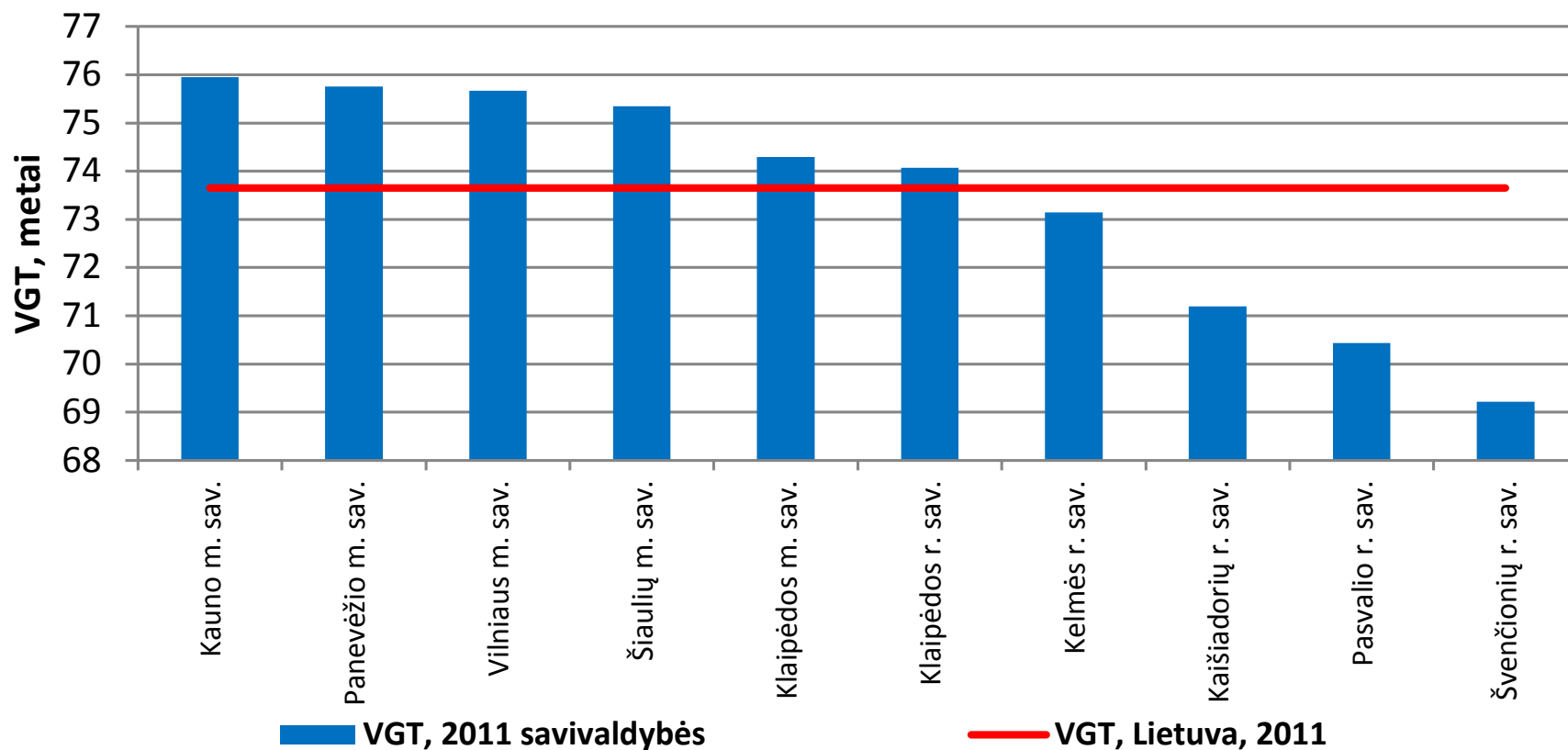

Teikiant sveikatos paslaugas prioritetas turėtų būti skiriamas sveikiau gyvenantiems asmenims (tiems, kurie labiau rūpinasi savo sveikata

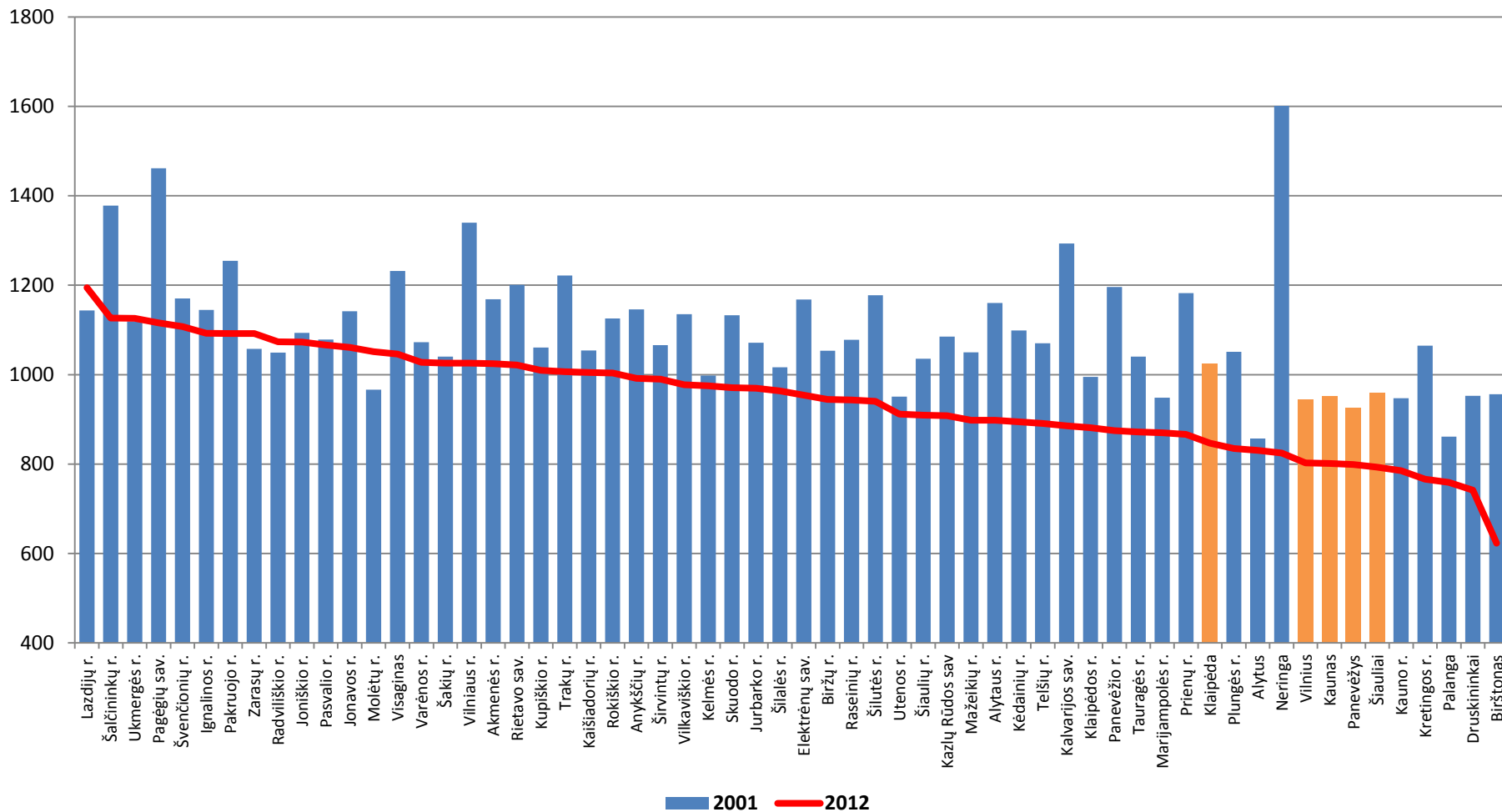
Kiek solidari yra Lietuva (vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė)?

VGT, 2011. Palyginimas su Lietuvos vidurkiu

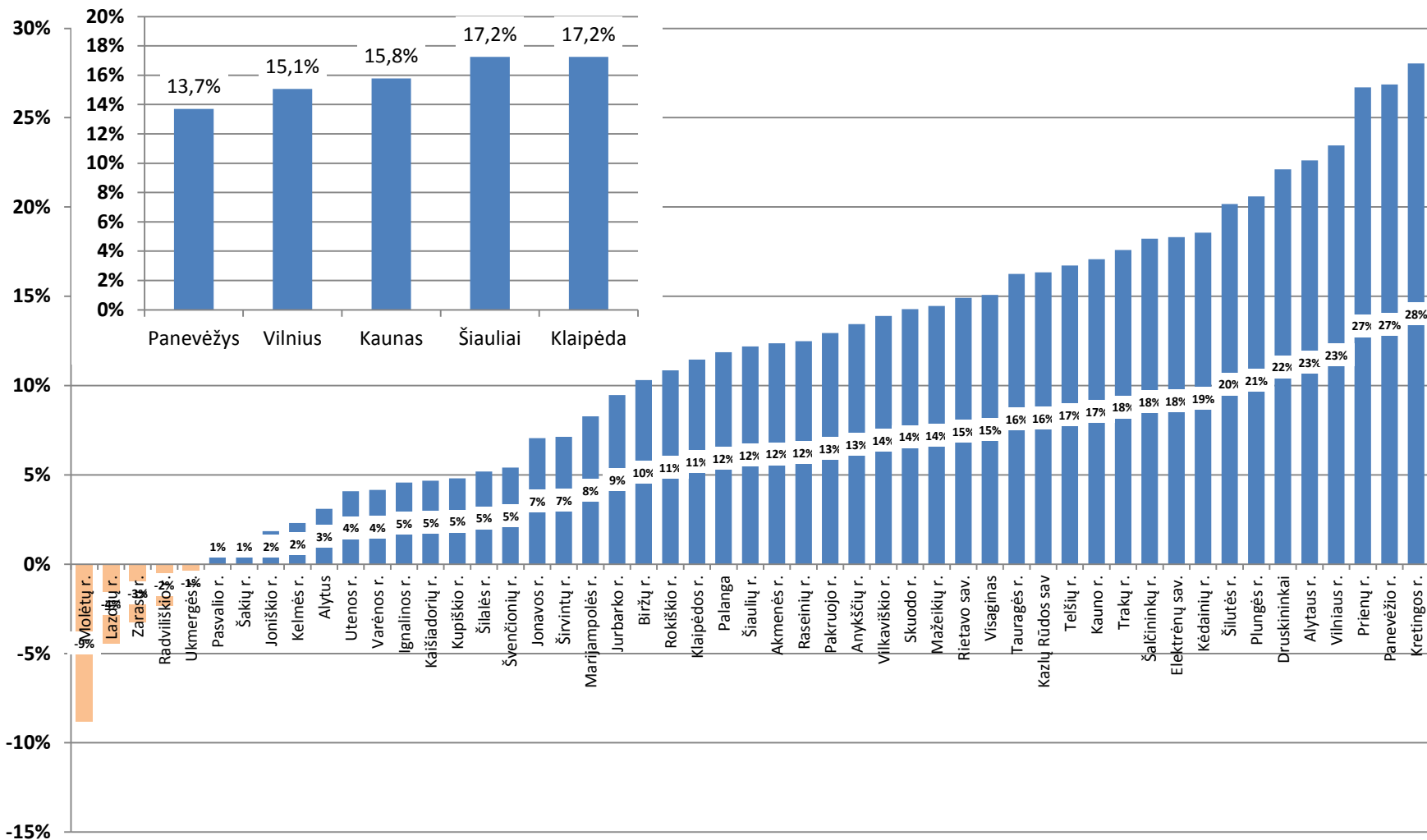
Šaltinis: Projektas „Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų poreikio, apimties, išteklių ir prieinamumo 10 savivaldybių tyrimas“

Kiek solidari yra Lietuva (standartizuotas mirtingumas, 100 tūkst. gyv.)?

Šaltinis: HISIC

Standartizuoto mirtingumo rodiklių pokyčiai 2001 - 2012 m., proc.

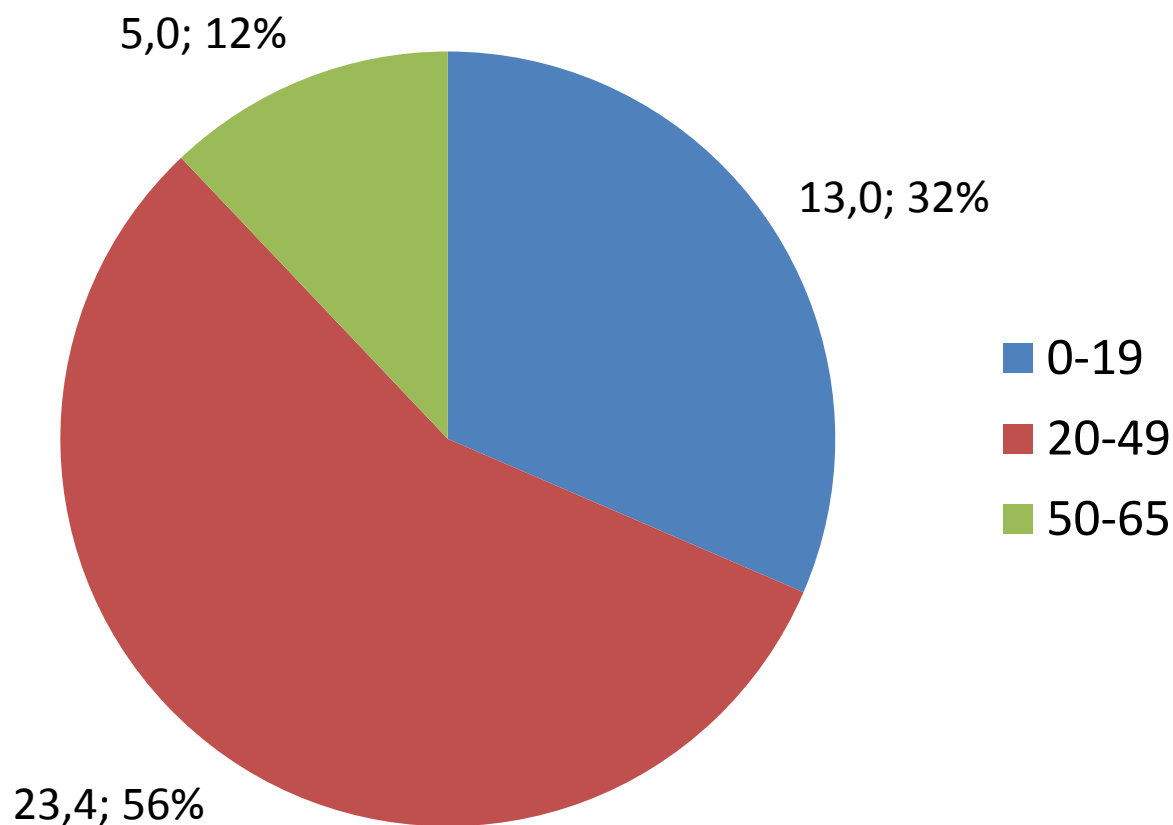

Šaltinis: HISIC

2007-2011 metų pokyčių transporte rezultatai: socialiniai rezultatai 2012 metams

Išsaugota gyvybių 2007-2011	1717
Išsaugota darbingo amžiaus žmonių gyvybių 2007-2011	1133
Mažesnis invalidumas 2007-2011	1545
Mažesnis darbingo amžiaus žmonių invalidumas 2007-2011	1020
Išvengta sužeidimų 2011 m. palyginus su 2007 m.	4124

Dēļ saugumo keliuose augimo 2007-2011 metais Išsaugota darbingo gyvenimo metų pagal amžiaus grupes tūkst., procentai

Išvados

- Gal jau laikas apie sveikatos sektorių, kuris dalyvauja užtikrinant daugumą ES šalių prioritetų, galvoti ne kaip apie ES našlaitę, o vieną iš pamatinių sektorių?
- Sveikata gali daug duoti kitiems ūkio sektoriams, bet turi ir daug gauti
- “Europinis” sveikatos sistemos organizavimo modelis, tikėtina, formuojasi, bet skirtumai tarp šalių išlieka
- Siekis mažinti sveikatos skirtumus Lietuvoje egzistuoja, bet daugeliu atveju jis nėra pagrįstas realiu instrumentarijumi. Kita vertus, nėra abejonių, kad po konferencijos “Bendradarbiavimas siekiant sveikatos lygiateisiškumo” viskas pasikeis į gerąją pusę.

Ačiū už dėmesį!